

V Karolinu začala výstava Berlín - hlavní město vědkyň

13.5.2024 - Jitka Jiříčková | Univerzita Karlova

Rektorka Univerzity Karlovy a zástupkyně Velvyslanectví Spolkové republiky Německo zahájily v Křížové chodbě Karolina výstavu představující více než dvacet vědkyň, jež vědecky působily nebo se stále věnují výzkumu v německém hlavním městě.

„Jsem nadšená, že se tato krásná výstava koná právě zde, v prostorách Univerzity Karlovy. Jejím prostřednictvím se totiž můžeme věnovat aktuálnímu tématu ženy ve vědě zase z jiného pohledu. Jasně dokládá, že pokud nebudeme podporovat ženy ve vědě, nevyužíváme potenciálu poloviny populace, která se do vědy může velmi aktivně a konstruktivně zapojit,“ pronesla na úvod vernisáže výstavy *Berlín - hlavní město vědkyň* rektorka Milena Králíčková.

„Přestože ženy dosahují velice dobrého vzdělání, často jsou pak v pracovním životě, a především ve vědeckých oborech, málo zastoupeny. Německé ministerstvo zahraničí má proto strategii, která se snaží cíleně podporovat ženy v diplomacii. Razíme takzvanou feministickou zahraniční politiku, jejímž hlavním smyslem je umožnit ženám a dalším marginalizovaným skupinám obyvatelstva, aby byly více slyšet, zapojily se do politických procesů, mohly otevřeně projevovat své názory a také je uvádět v praxi,“ doplnila rektorku UK Petra Dachtler z německé ambasády v Praze.

Výstava je součástí projektu *Berlín - hlavní město vědkyň*, který na základě iniciativy bývalého berlínského primátora Michaela Müllera v roce 2021 realizoval Berlínský institut zdraví při nemocnici Charité, a to s podporou berlínské senátní kanceláře. Výchozím bodem byly několikadenní workshopy v psaní Wikipedie se zájemci z řad amatérských badatelů - od školáků až po seniory, během nichž bylo v této otevřené online encyklopedii upraveno nebo nově založeno více než padesát článků o berlínských vědkyních. Následně vznikla výstava, jež zobrazuje dvaadvacet vědkyň z minulosti i současnosti, které jsou nějakým způsobem spjaté s Berlínem. Nejprve byla výstava představena v tamní „Červené radnici“, a poté na dalších místech v německém hlavním městě. Česká republika je první zemí, kam se z Berlína vydala - především díky podpoře a spolupráci Goethe-Institutu, Německé akademické výměnné služby (DAAD) a Univerzity Karlovy.

Berlín má největší podíl profesorek v Německu a celkem v něm působí více než 15 000 vědkyň, od doktorandek až po rektorky univerzit. Podle realizátorky výstavy, Karin Höhne, je v Berlínském institutu zdraví při nemocnici Charité vede oddělení rovných příležitostí, je to ovšem stále málo. „Když se zeptáte například dítěte, co si představí pod pojmem věda, popíše vám pána v bílém plášti s rozcuchanými vlasy ve stylu Alberta Einsteina. Vypovídá to o vnímání vědy jakožto ryze mužského tématu, přičemž tento pocit velice často přetrvává i u dospělých. Proto se snažíme odstraňovat překážky, s nimiž se ženy ve vědecké profesi potýkají, a poskytovat jim individuální podporu. Zároveň chceme prostřednictvím různých projektů přispět ke zviditelnění žen a jejich výzkumu, a docílit tak toho, aby samy vědkyně mohly být vzory pro ostatní,“ popisuje hlavní tvůrkyně výstavy Karin Höhne.

„Občas si představuji, jaké by to bylo pracovat ve velkých historických laboratořích, být třeba u vynálezu tranzistoru nebo při vývoji prvního programovacího jazyka. Takováto cesta časem by mě velmi lákala až do chvíle, kdy si uvědomím, že jako žena bych měla tehdy velkou nevýhodu - nikdo by mě nebral vážně, zastávala bych pouze podřadné role, a pokud bych měla přístup k vědecké práci, určitě bych za ni nezískala kredit,“ upozorňuje vědkyně Helena Reichlová, jež se zabývá spintronicou ve Fyzikálním ústavu AV ČR, ale před tím pracovala několik let právě v Německu. Výstava *Berlín -*

hlavní město vědkyň podle ní nepředstavuje pouze konkrétní osudy inspirativních žen, ale ona sama ji vnímá jako poděkování všem vědkyním, které po mnoho let svou prací ve výzkumu prošlapávaly cestu současným kolegyním. „Osobně mě na této výstavě fascinuje zjištění, že všechny tyto osobnosti měly něco společného. Byly neskutečně odvážné a velice nekonvenční nejen ve vědě, ale také ve svém osobním nastavení, nedbaly tolik na společenské konvence a nebály se jít vlastní cestou,“ uvádí Helena Reichlová, podle níž výstava přímo vybízí k diskuzím. Například by ji zajímalo, co způsobilo vznik tohoto berlínského zázraku, proč se právě zde vyskytuje tolik vědkyň?

Ona sama pak nabízí návštěvníkům vernisáže odpověď na jinou poměrně častou otázku: Jak zlepšit postavení žen ve vědě? „Nastavit taková pravidla, aby k této vysněné profesi nebylo zapotřebí speciální osobní odvahy ani nutnost překonávat společenské překážky. Aby vědecká práce mohla být přirozenou součástí jejich ženské volby a mohly se do ní bez zábran a bez obav pustit,“ shrnuje Helena Reichlová.

Výstavu *Berlín- hlavní město vědkyň* bude možné zhlédnout v Křížové chodbě Karolina až do 11. června.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=22134>